

Asia: VN/15033/2026

Asetusluonnos rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Yleiset kommentit ehdotuksesta

.

Varsinais-Suomen sovittelutoimisto ja palveluntuottajansa Varsinais-Suomen hyvinvointialue pitää asetuksen muutosehdotuksia perusteltuina.

2. Kommentit neuvottelukuntaa koskevasta ehdotuksesta

.

Vuoden 2027 alusta voimaan tulevassa sovittelulain muutoksessa (315/2026) sovittelun neuvottelukunnan asettaminen on säädetty harkinnanvaraiseksi. Tämä tarkoittaisi, että valtakunnallinen yhteistyö toteutettaisiin jatkossa neuvottelukuntamuotoisen yhteistyön sijasta vapaamuotoisesti Oikeuspalveluviraston koordinoimana.

Varsinais-Suomen sovittelutoimisto katsoo, että valtakunnallinen yhteistyö on sovittelutoiminnan kannalta edelleen välttämätöntä niin muiden viranomaistahojen kuin kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tästä yhteistyöstä, sen tarkoituksenmukaisuudesta ja sujuvuudesta on syytä huolehtia myös jatkossa. Tärkeää on luoda sujuvat yhteistyörakenteet, jossa kyetään ketterästi vastaamaan myös toimintaympäristön muutoksiin.

Hallituksen esityksessä (HE 200/2025 vp) on nostettu esiin Neuvottelukunnan ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen välisten tehtävä- ja vastuunjakojen epäselkeys sovittelutoiminnan ohjauksen, seurannan ja kehittämisen osalta. Varsinais-Suomen sovittelutoimisto on käytännön kokemuksen perusteella samaa mieltä hallituksen esityksen kanssa, ja katsoo nyt lausuttavana olevan valtioneuvoston esityksen edistävän myös tätä vastuun selkiyttämistavoitetta ja olevan siitä syystä erityisen kannatettava.

Sovittelun tulevan järjestäjätahon eli Oikeuspalveluviraston tehtävä toiminnan ohjauksen, seurannan ja kehittämisen osalta tulee olla yksiselitteinen ja sovittelutoiminnan valtakunnallisen sisällöllisen johtamisen ja linjaamisen yksinoikeudellisesti mahdollistava, jotta toiminta voi aidosti ja tavoitteellisesti kehittyä valtakunnallisesti yhtenäiseen suuntaan. Tätä valtaa ja vastuuta ei tule nähdäksemme lainsäädännön tasolla hajauttaa edes osittain neuvottelukunnalle tai vastaavalle elimelle yhteistyön tai muunkaan toiminnon osalta. Poikkihallinnollista yhteistyötä sovittelun valtakunnallisen kehittämisen toteuttamiseksi voidaan sen sijaan luontevasti toteuttaa ja edistää Oikeuspalveluviraston koordinoimissa ja ohjaamissa työryhmissä.

Toivomme kuitenkin huomiota kiinnitettävän mahdollisessa uudessa mallissa yhteistyön eri osapuolien osallistumismahdollisuuksien ja -velvollisuuksien turvaamiseen. Mikäli entiset säännökset eivät ole enää takaamassa yhteistyöhön sitoutumista, tulee yhteistyön käytännön edellytykset huomioida jatkossa muiden rakenteellisten keinojen ja normien avulla.

Toivottavaa myös on, että sekä nykyisen neuvottelukunnan edustajia että jatkossa sovittelukentän edustajia kuullaan herkästi sen suhteen, millaista yhteistyötä ja minkä tahojen kanssa kulloisessakin ajassa tarvitaan.

Neuvottelukuntaa koskeva pykälä tulisi jatkossakin mahdollistamaan neuvottelukunnan asettamisen tarvittaessa valtioneuvoston harkinnalla. Uudessa laissa neuvottelukunnan tehtävä on kuitenkin yleisempi kuin nykyisessä laissa ja koskee ainoastaan yhteistyön edistämistä ja tukemista ilman sovittelun ohjaus-, kehittämis- ja seurantatehtävää. Varsinais-Suomen sovittelutoimisto kannattaa ehdotusta.

3. Kommenttinne muista ehdotuksista

.

Esityksen kohdassa 3.2 todetaan myös järjestäjätahon vaihtumiseen liittyvät lakimuutostarpeet valtionkorvauksen määräytymiseen, palauttamiseen ja uudelleen jakamiseen. Tässä yhteydessä toteamme, että jatkossa kyseistä asetusta tulisi tarkastella myös valtionkorvauksen jakoperusteiden uudistamisen näkökulmasta. Nykyinen malli vanhentuneine rahanjakokriteereineen ei vastaa sovittelutoimistojen alueellisia resurssitarpeita. Kannatamme siirtymistä kohti toiminta-alueiden todellisiin tarpeisiin pohjautuvaa, hakemuspohjaista mallia määrärahojen jakamisessa. Tälle on tarvetta niin kauan kuin toiminta edelleen toteutetaan useiden eri alueellisten palveluntuottajien mallilla, sovittelutoiminnan valtiollistamisen sijaan.

Laivoranta-Nyman Susanna
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Vuoristo Saana

Varsinais-Suomen sovittelutoimisto - Varsinais-Suomen sovittelutoimiston
ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen yhteinen lausunto